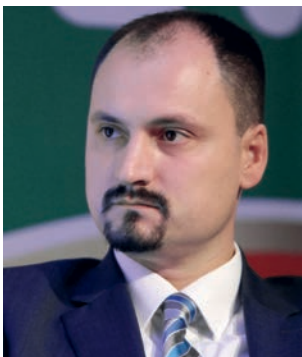

Accountability: glavni Oreškovićev i hrvatski lingvistički problem

Accountability nije samo odgovornost, nego odgovornost sa snošenjem posljedica, što mandatar podrazumijeva. Ako suradnike nauči takvoj, 'amerikaniziranoj' odgovornosti, ima(mo) šansu

piše **dr. sc. NEVEN VIDA KOVIĆ**
monetarist na Effectusovu
Studiju financija i prava
nvidakovic@vsfp.eu

U Hrvatskoj se pojavila još jedna zabuna, a to je da je riječ neovisnost postala sinonim za neodgovornost i to neodgovornost ikoga, za išta, prema ikome

Kandidat za premijera Republike Hrvatske Tihomir Orešković većinu svoga života proveo je izvan Hrvatske i radni vijek u međunarodnom poslovnom svijetu. Jedna je od prvih karakteristika novoga premijera koja je javno naglašavana da se ponekada izražava gramatički netočno. S obzirom na to da postoji dio komunikacijske barijere zbog toga što je premijer dugo živio izvan države, kao osoba koja se također međunarodno školovala i radila u Kanadi imam za potrebu upozoriti da u premijerovom rječniku postoje riječi koje su izrazito važne za budućnost svih koji će imati posla s njim. Od toga je jedna riječ od neprocjenjive važnosti za uspješnu komunikaciju s premijerom. Na žalost, ona ne postoji u hrvatskom rječniku, a ta je riječ 'accountability'.

Neovisnost bez posljedica Vrlo često riječ 'accountability' pogrešno se prevodi kao odgovornost, ali ekvivalentna riječ ne postoji u hrvatskom jeziku, postoji samo opisni prijevod, a to je: odgovornost sa snošenjem posljedica. Naime, velika karakteristika Hrvatske u svim elementima društva često je naglašavanje odgovornosti i autonomnog donošenja odluka – 'neovisnosti institucija', ali pritom nitko ne spominje snošenje posljedica za donesene odluke i ponašanje, bez obzira jesu li te posljedice dobre ili loše. Osim nedostatka ekvivalentne riječi za riječ 'accountability' u Hrvatskoj se pojavila još jedna zabuna, a to je da je riječ neovisnost postala sinonim za neodgovornost i to ikoga, za išta, prema ikome. Problematiku neodgovornosti jako je lagano ilustrirati. Naime, nitko ne smije utjecati na odluke koje se donose na sudovima, ali mora se postaviti pitanja zašto dva suca na istome sudu i sličnim predmetima imaju popuno različit broj presuda u

istom razdoblju. Mora se postaviti pitanje zašto se dva liječnika u ambulantnom pregledu razlikuju toliko da jedan ima u prosjeku dva, a drugi 10 pregleda za isti broj sati. Isti problem leži i u fiskalnoj i monetarnoj politici. Premijer mora pozvati na odgovornost (sa snošenjem posljedica) ministra koji u dogovorenom roku nije u stanju spustiti deficit i potaknuti ekonomski rast mjerama fiskalne politike, kao što i Sabor mora pozvati na odgovornost (sa snošenjem posljedica) guvernera HNB-a koji izjavi da su mjere HNB uzrokovale rast vanjskoga duga ili da HNB ne vidi što se moglo napraviti vezano uza problem kredita u CHF.

Takvih pitanja ima jako mnogo u svim segmentima društva. Upravo u tome leži problem načina funkcioniranja, jer svi trče biti odgovorni i neovisni, ali nitko ne želi snositi posljedice. Premijer dolazi iz svijeta u kojemu se mora odgovarati za donesene odluke i ponašanje. Svijeta koji se temelji na riječi 'accountability'.

Investicijska kolonizacija Pri tome nitko ne ulazi u neovisnost institucija, ali institucije preko svojih odgovornih osoba moraju odgovarati za trenutno stanje i za ono što rade ili ne rade, a morale bi raditi. Ovdje se ne govori o tome treba li se nekome miješati u posao ili utjecati na proces donošenja odluka, ovdje se govori o tome da se moraju postavljati pitanja zašto se posao ne obavlja. To nije napad, ni zadiranje u neovisnost, to je samo pitanje odgovornosti i posljedica neobavljanja posla. Odnosno ima li netko ili nema 'accountability' za svoje ponašanje, poziciju i donesene odluke.

Iz navedenoga jasno je vidljivo da je problem jezične barijere budućega premijera mnogo veći nego što svi njegovi suradnici misle. Naime, kada premijer upotrijebi hrvatsku riječ 'odgovornost', on misli na odgovornost sa snošenjem posljedica – na 'accountability', a oni koji ga slušaju misle da neće biti posljedica. Upravo zato je budućnost premijera u biti jako jednostavna – ili će biti kolosalno uspješan ili će biti kolosalno neuspješan.

Ako premijer nauči svoje suradnike da se ponašaju u skladu značenja riječi 'accountability', oni će to prenijeti dalje na svoje ostale suradnike i jednostavno će doći do promjene ukupnoga načina funkcioniranja vlasti u državi. Gdje će sve institucije biti neovisne u svome donošenju odluka, ali će morati snositi posljedice za rezultate tih odluka. Ako premijer ne uspije nametnuti način obavljanja dužnosti sa snošenjem posljedica, jednostavno će nam se dogoditi budućnost koju zazivaju neki ekonomisti frazom 'strane investicije', a u stvari misle na pretvaranje države u koloniju rasprodajom imovine. ■